

Contra el papanatisme digital. Crònica

Published by [Jesús Méndez González](#) [1] on 07/11/2017 - 18:35



"L'altre dia, caminant pel carrer" -comença el filòsof Enric Puig- "em vaig trobar a un noi i una noia fent-se fotos. Tenien una càmera que semblava professional, i es canviaven els rols segons estiguessin en un o altre lloc. Molt lliures quan se situaven davant de la càmera, molt seriosos i professionals si es trobaven darrere". Puig va parlar amb ells, i va saber que després pujarien algunes d'aquestes fotos a diverses plataformes a Internet. "No es guanyaven la vida amb allò", van reconèixer, però hi dedicaven un temps i un esforç considerables. "Segurament havien fet un cert estudi de mercat i acabaven oferint un producte professional, que és el que consideren que demana la Xarxa".

Aquesta escena serveix de prefaci i símbol de les tesis sostingudes per Puig: que en les oportunitats que ofereix internet també es troben perillosos riscos. I d'aquests, no semblen salvar-se'n els usuaris individuals ni tampoc una bona part de les institucions culturals, que han alterat les seves pròpies pràctiques orientant-les excessivament cap a unes xarxes que ni tan sols controlen. Tant les oportunitats com els riscos s'entenen millor si es traça la història de la Xarxa, i així va continuar la seva presentació.

"Internet va començar com a tal l'any 1989, combinant xarxes existents però molt fragmentades amb el concepte d'hipervincles. Al principi estava pensat per reunir interessos comuns sota un discurs descentralitzador i democratitzador", va explicar Puig. No obstant això, amb el seu creixement va començar un flux d'anades i vingudes que obrien o centralitzaven la Xarxa. L'any 1992 es privatitza, però durant els anys següents creix de forma exponencial en crear-se milions de pàgines web. Amb el temps, allò que -per quantitat i facilitat- podria haver estat un paradís d'oportunitats horitzontal, es topa amb el naixement dels cercadors "amb llistats ordenats en funció d'un preu a pagar, de manera que es perd una gran part de la democratització", va afirmar Puig.

Aleshores, l'any 2000, sorgeix Google amb una (teòrica) solució al problema: es recuperava la idea inicial de l'hipervincle, donant-li una importància que mai abans se li havia donat. La clau va ser la creació d'un algoritme que ordenava les pàgines en funció de les connexions i els hipervincles traçats, de manera que, quanta més connectivitat, més importància se li atorga. A més, el sistema seria gratuït i personalitzat per a cada usuari. I, paral·lelament, es desenvolupa la blogosfera, la protohistòria de la plana web participativa. "Tot allò semblava un avantatge, però amagava els grans problemes derivats del big data i de la informació personal. El més important a la Xarxa ja no és la informació, sinó l'usuari. El que havia nascut com una transferència horitzontal d'informació, torna al concepte de la importància del subjecte", va comentar Puig.

A més, l'organització de la Xarxa i l'arribada dels smartphones han desencadenat fenòmens d'addicció, que per al filòsof es poden explicar a través del Kairós concebut per Heidegger: una certa indeterminació del temps. "És similar a la situació en la qual estem esperant l'arribada del tren en una estació de muntanya", va descriure Puig. "És l'últim tren, així que hem agafar-lo si no volem passar la nit allà. Però no sabem quan passarà ni hi ha cap rellotge, i això fa que no ens puguem desenganxar del moment, ni tan sols per anar a fer un cafè, ja que podríem perdre'l. De la mateixa manera, ara publiquem fotos o vídeos o enviem correus electrònics buscant una resposta o una acceptació, però no sabem quan arribaran. Aquesta és la base de l'addicció que provoca".



les xarxes socials estan presents en tots els aspectes de la vida, tant personal com professional

Per aquest motiu, afirma Puig, alguns "comencen a veure les orelles al llop", i comença a donar-se de baixa de xarxes com Facebook o a utilitzar les opcions de privacitat. També ha donat lloc a una "pseudoprofessionalització de les xarxes, amb cert rebuig a mostrar-se, però buscant professionalitzar-se en elles". Com la parella de la història inicial.

I, amb després d'aquesta posada en context, va arribar la crítica al paper recent de les institucions.

La cultura, les institucions i el seu problema amb les xarxes

"Estic veient amb preocupació dins de la cultura", ha sostingut Puig, "l'orientació exagerada de les obres cap a la seva repercussió a les xarxes. I no en unes xarxes creades al respecte, sinó a les ja existents".

A més, "es sol parlar d'aquestes xarxes com un nou espai públic i democràtic, però aquesta base és falsa: són estructures privades amb unes normes molt definides que no podem modificar". I el problema és que aquestes normes, en moltes ocasions, condicionen el missatge. Puig va observar amb preocupació com, fa uns anys, "les institucions culturals, tot i estar presents a les xarxes, mantenen l'atenció a les seves pròpies pàgines web. Actualment, però, sembla que l'objectiu principal és estar a les xarxes globals, encara que desatenguin els seus propis espais. Hem de ser propietaris dels nostres arxius i no delegar-los en estructures externes".

Per a Puig, aquesta atenció exagerada acaba alterant les pròpies pràctiques. Tampoc es tracta d'abandonar-les i de retornar a un enfocament elitista, "sinó d'evitar tornar a concentracions de poder tot mantenint nodes intermedis de comunicació". Uns nodes intermedis (i intermediaris) que reclama per als propis artistes, atès que "la por de la resposta immediata i directa pot funcionar com un boicot a la pròpia creació".



I és que “massa transparència i immediatesa poden portar, paradoxalment, a una crisi de confiança”, va concloure.

Tags: cultura digital

Tags: treball cultural i professionals

Tags: equipaments culturals

Tags: estudis socials de la cultura

- [2]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/blogs/2017/contra-papanatisme-digital>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/mendezgj>

[2] <https://interaccio.diba.cat/node/7294>